

TRANG THÔNG TIN LUẬN ÁN TIẾN SĨ

Tên đề tài: Ấn dụ ý niệm về truyền thông trong tiếng Việt (có liên hệ với tiếng Anh)

Ngành: Ngôn ngữ học

Mã ngành: 9229020

Họ và tên NCS: Nguyễn Lưu Diệp Ánh

Người hướng dẫn khoa học: 1. PGS.TS. Phan Văn Hòa
2. TS. Hồ Trịnh Quỳnh Thư

Cơ sở đào tạo: Trường Đại học Sư phạm - Đại học Đà Nẵng

TÓM TẮT: Luận án vận dụng lý thuyết Ngôn ngữ học tri nhận (NNHTN) để lý giải các ấn dụ ý niệm (ADYN) về Truyền thông trong tiếng Việt (có liên hệ với tiếng Anh). Qua đó, làm rõ đặc trưng tri nhận của người Việt cũng như người nói tiếng Anh trong quan niệm về truyền thông. Luận án đi sâu tìm hiểu các mô hình ADYN về TRUYỀN THÔNG, giải thích con đường tri nhận của các ấn dụ này, tần suất của các diễn đạt ấn dụ, chỉ ra các điểm tương đồng và khác biệt trên cơ sở đặc trưng tư duy dân tộc của người Việt và người nói tiếng Anh tạo nên ADYN đã đề cập trong luận án. Luận án tìm hiểu các ADYN về TRUYỀN THÔNG theo 3 nhóm miền nguồn thuộc THẾ GIỚI TỰ NHIÊN, THẾ GIỚI CON NGƯỜI và XÃ HỘI. Trong quá trình phân tích, luận án đã xác định 10 miền nguồn bao gồm: THỜI TIẾT, LỬA, NƯỚC, ĐỘNG VẬT, THỰC VẬT, CHIẾN TRANH, SỨC MẠNH, CẠM BÃY, TÒA ÁN, và THỨC ĂN.

Những kết quả của luận án:

- (1) Hệ thống hóa các lý thuyết nền tảng làm cơ sở cho nghiên cứu về ADYN, bao gồm khái niệm ADYN và các khái niệm liên quan, các nghiên cứu về truyền thông từ lý thuyết truyền thông và từ góc nhìn tri nhận;
- (2) Nhận diện và thống kê các biểu ấn dụ trong tiếng Việt và tiếng Anh, cũng như các miền nguồn – đích trong các ADYN về truyền thông
- (3) Thiết lập cơ chế ánh xạ giữa miền nguồn và miền đích, khái quát tính tầng bậc của các ADYN và xây dựng các mô hình ý niệm cho từng ADYN.
- (4) Phân tích sự tương đồng và khác biệt của ADYN trong tiếng Việt và tiếng Anh, luận giải dựa trên cơ sở kinh nghiệm và đặc trưng tri nhận của hai ngôn ngữ.

Các ứng dụng/ khả năng ứng dụng trong thực tiễn:

- Về lý luận: Tiếp tục củng cố quan điểm ấn dụ không phải chỉ là một phương tiện tu từ ngôn ngữ mà là phương thức tư duy và ngoài tính phổ quát, ADYN còn thể hiện tính đặc thù trong tư duy của từng dân tộc.

- Về thực tiễn: Kết quả nghiên cứu có giá trị ứng dụng trong giảng dạy, nghiên cứu ADYN và NNHTN. Nghiên cứu hỗ trợ các hoạt động biên-phiên dịch, giảng dạy ngôn ngữ và có giá trị đối với cộng đồng truyền thông, giúp sinh viên, nhà báo, giảng viên, dịch giả, phóng viên, và biên tập viên nâng cao nhận thức về hiệu quả về việc sử dụng ấn dụ trong các bài viết tuyên truyền, truyền thông.

Những vấn đề còn bỏ ngỏ cần tiếp tục nghiên cứu:

Trong tương lai, nghiên cứu có thể mở rộng phạm vi để tìm hiểu các ẩn dụ từ các miền nguồn khác với nguồn ngữ liệu lớn và đa dạng hơn. Việc so sánh song song ADYN giữa hai ngôn ngữ Việt - Anh hoặc các ngôn ngữ khác cũng là một hướng phát triển quan trọng, nhằm khám phá sự khác biệt về tri nhận giữa các cộng đồng ngôn ngữ. Ngoài ra, có thể ứng dụng các lý thuyết mới về ADYN, như các phát triển của Kövecses về lược đồ hình ảnh, miền, và khung, và lý thuyết pha trộn ý niệm của Fauconnier và Turner (2003) giúp phân tích sâu hơn về sự khác biệt trong cách tri nhận về truyền thông và bản sắc văn hóa của các ngôn ngữ khi diễn đạt về truyền thông.

Từ khóa: ẩn dụ ý niệm; truyền thông; miền đích; miền nguồn; dạy và học

Xác nhận của người hướng dẫn khoa học

Nghiên cứu sinh

PGS.TS. Phan Văn Hòa

Nguyễn Lưu Diệp Ánh